

BEZGEK

Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi
Journal of Teaching Turkish Language to
Foreigners

Araştırma Makalesi

Cilt 2 (2023) Sayı 1 57-71

Ukraynalıların Türkçe Öğrenme Sürecinde Ukraynaca-Türkçe Dil Farklılıklarından Kaynaklanan Sorunları

Ukrainians' Problems in the Process of Learning Turkish Resulting from Ukrainian-Turkish Differences

Kübra Şengül¹ Olha Didkivska²

Şengül, K. ve Didkivska, O. (2023) Ukraynalıların Türkçe öğrenme sürecinde Ukraynaca-Türkçe dil farklılıklarından kaynaklanan sorunları. *Bezgek Yabancılara Türkçe Öğretimi Dergisi*, 2(1), 57-71. <http://dx.doi.org/10.56987/bezgek.18>

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 05.03.2023
Kabul Tarihi: 12.03.2023
Yayın Tarihi: 15.03.2023

Anahtar Sözcükler

Yabancılara Türkçe
Öğretimi
Ukraynalılara Türkçe
Öğretimi
Ukrayna'da Türkçe
Öğretimi

Article Info

Received: 05.03.2023
Accepted: 12.03.2023
Published: 15.03.2023

Öz

İçinde bulunduğumuz hızla gelişen çağ bireylerden birtakım nitelikler talep etmektedir. Bunlardan biri, günümüz dünyasında neredeyse şart haline gelmiş yabancı dile hâkimiyettir. Türkçe, özellikle son on yıllarda dünya çapında çok tercih edilen dil konumundadır. Özellikle ticaret ve turizm sektörlerindeki gittikçe sağlamlaşan iş birlikleri sayesinde Türkçenin çok revaçta olduğu ülkelerden biri de Ukrayna'dır. Bu sebepten dolayı Ukrayna'da bulunan çeşitli üniversitelerde Türkoloji bölümleri, Türk dili ve kültür merkezleri, Türkçe dil kursları kurulmuştur. Ukraynalıların Türkçe öğrenme taleplerini karşılamak üzere, dünyanın 54 ülkesinde hizmet sunan Yunus Emre Enstitüsü Ukrayna'nın başkenti Kiyiv'de de faaliyet göstermektedir. Dillerin gerek kökenleri gerek ise yapıları bakımından yapılan sınıflandırmalara göre Türk ve Ukrayna dilleri farklı dil ailelerine mensuptur. Kökenleri ve yapılarının farklı olması, aralarında farklı düzeylerde çok sayıda farklılığın bulunmasının nedenidir. İki dilin arasında bu denli çok farklılığın bulunması, elbette ki, dil öğrenme sürecinde pek çok sorun, zorluk ve hataya yol açmaktadır. Bu sorun ve zorlukların sıklıkla ortaya çıktığı düzeyleri, konuları ve sebeplerinin farkında olmanın, dil öğrenme sürecinin kolaylaştırılmasında rolü çok büyüktür. Ukrayna'nın köklü üniversitelerinde görev yapan Türkçe öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde toplanan ve içerik analizi yöntemi ile analiz edilen verilerin, Türkçeye hem yeni başlayan hem öğrenmeye devam eden Ukraynalı öğrenciler için faydalı olacağına inanıyoruz.

Abstract

The rapidly developing age we live in demands certain qualifications from people. One of these is mastery of a foreign language, which has become almost obligatory in today's world. Turkish has become one of the most preferred languages around the world, especially over the last decades. Ukraine is one of the countries where Turkish is very popular, especially because of the increasingly strong cooperation in the trade and tourism sectors. For this reason, Turkology departments, Turkish

¹ Doç. Dr., Nevşehir Hacı Beştaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye. kubratursengul@gmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Beştaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, Türkiye. olhadidkivska@gmail.com

Keywords

Teaching Turkish to
foreigners
Teaching Turkish to
Ukrainians
Teaching Turkish in
Ukraine

language and culture centers, and Turkish language courses have been established in various universities in Ukraine. To meet the demands of Ukrainians to learn Turkish, Yunus Emre Institute, which provides services in 54 countries throughout the world, provides services in Kyiv, the capital of Ukraine, too. According to the classifications of languages in terms of their genetics and morphologies, Turkish and Ukrainian languages belong to different language families. The fact that their origins and structures are different is the reason that there are so numerous differences between them at various levels. The presence of so many differences between the two languages, of course, leads to many problems, difficulties, and mistakes in the language-learning process. Being aware of the levels, issues, and causes of these problems and difficulties is of great importance to make the language learning process easier and more effective. We believe the data collected in this study via interviews with Turkish teachers working at well-known universities in Ukraine and analyzed with the content analysis method will be useful for Ukrainian students who are about to start or continue learning Turkish.

Giriş

Farklı dil bilimcilerin ortaya koymuş olduğu dilin birbirinden ayrımlı tanımları bulunmaktadır. Muharrem Ergin (2009, s. 3) dili, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, seslerden örülmüş içtimai müessese olarak tanımlar iken Dilâçar'a ait betim şu şekildedir: "Dil, bireyleri arasında anlaşmayı sağlayan toplumsal bir sistemdir." (Demirel, 2021, s. 1); Ediskun (1999, s. 9) ise dilin dar anlamını şu şekilde tanımlamaktadır: "Dil, bir toplumdaki insanların anlaşmalarını konuşma ya da yazı ile sağlayan işaret sistemidir." Dilin tüm bu ve diğer tanımlarının ortak noktası, dili, insanlar arasında en etkin iletişim aracı olarak betimlemesidir, böylelikle dilin toplumsal bir işlevi olması tartışılmazdır.

Bunun yanı sıra, her bir dilin, konuşulduğu ülkenin, toplumun, milletin kültürünü yansıyan, içinde taşıyan bir varlık olduğu da yadsınamazdır. Dil, ait olduğu toplumun geçmişini, örf ve adetlerini, alışkanlıklarını, inanışlarını, hayata bakış açılarını içine alıp aktarmaktadır. Böylelikle yabancı dil öğrenmek, bir yandan da o dili konuşan toplumu, tarihini, özelliklerini kavramanın, tanımanın anlamına gelmektedir. Bu görüşü savunan dil bilimcilerin arasında Alman dil bilimci Karl Vossler (1960), Bozkurt Güvenç (1974), Mehmet Kaplan (1983) gibi isimler bulunmaktadır.

Her bir ferden doğduğu andan itibarı ile edinmeye başladığı, ailesinden ya da çevresinden öğrendiği ve günlük hayatta kullandığı bir dili vardır. Bu dil, ana dilidir. Ana dilinin betimlerinden bir tanesi Zeynep Korkmaz'a aittir ve şu şekildedir: "Ana dili, insanın doğup büyüdüğü aile ve soyca bağlı bulunduğu toplum çevresinden öğrendiği, bilinç altına inen ve kişilerle toplum arasındaki ilişkilerde en güçlü bağı oluşturan dil" (Korkmaz, 1992, s. 8).

Yabancı dil kavramına gelince de anlamı, Küzeci'ye ait şu ifadelerle açıklanabilir: "Yabancı dil, çocuğun ya da kişinin bilmediği bir dildir, yani adının da ifade ettiği gibi yabancı kalmış, yabancı bir millete ait olan dildir" (Küzeci, 2015: 16). Yabancı dil öğrenimi, yani bireyin kendi ana dilinden başka bir dile hâkimiyet kazanması, özellikle de içinde bulunduğumuz çağda son derece mühim ve avantajlıdır; o kadar ki insanların birden fazla dil bilmeleri neredeyse şart hâline gelmiştir.

Günümüz dünyasının süratle ve sürekli olarak gelişmekte olması; ülkeler arası ilişkilerin ve iş birliğinin hız ve önem kazanması; bireylerin eğitim ve iş başta olmak üzere çeşitli nedenlerden dolayı ait oldukları toplumdan farklı toplumlara entegre olma gayeleri; küçük ve büyük işletmelerin hizmet ve ürünlerini uluslararası sahaya taşıma amaçları ve daha birçok etken, yabancı dillerin, yabancı dil öğretiminin önemini günbegün arttırmaktadır. Özellikle son yıllarda yoğunlaşan yabancı dil öğrenme talebi, dünya çapında bulunan üniversitelerde ve diğer eğitim kurumlarında yabancı dil

bölümleri, sınıfları açma; yabancı dil ve kültür merkezleri kurma; yabancı dil dernek ve kursları tesis etme gereksinimi de beraberinde getirmektedir.

Dünyadaki en büyük uluslararası örgütlerin arasında yer alan Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) son raporunun verilerine göre Türkiye, 2021-2022 yıllarında dünyanın en büyük 20. ekonomisine sahiptir. Geçtiğimiz senenin verilerine göre 85 milyonu aşkın nüfusa sahip Türkiye, gerek uluslararası sahadaki merkezi konumu, güçlü ekonomisi, dünyanın en köklü tarihlerden birine sahip olması gerek ise geniş coğrafyasından kaynaklanan doğa güzelliklerinin ve tarihi yerlerin bolluk ve çeşitliliği, Türkiye'yi yabancılar için çok cazip kılan, yoğun ilgilerinin kaynağı olan etkenlerdir. Türkiye'yi ziyaret eden yabancı turistlerin sayısının her geçen yılla daha da artmakta olduğu gerçeği, Türkçeyi yabancılarca sıklıkla öğrenildiğinin nedenlerinden biridir. Türkçeyi, Türkiye'nin sınırları içinde öğrenmeyi hedefleyen yabancıların dil gereksinimini karşılamak üzere 1984 yılında kurulmuş ve günümüzde Türk dili ve kültürü öğretimi noktasında belki de en başarılı ve tanınan kurum olan Ankara Üniversitesi TÖMER'de, bugüne değin 6 milyonu aşkın yabancı uyruklu kişi eğitim görmüştür. Türkiye'de hâlihazırda 130'a yakın TÖMER ve Dil Merkezi bulunmaktadır. Türkçeyi yurt dışında öğrenmek isteyenler için ise 2009 yılında kurulup hâlihazırda dünyanın farklı ülkelerinde toplam 83 kültür merkezi bulunan, yabancılarca Türk dili ve tarihini öğreten, kültürü ve sanatını tanıtan Yunus Emre Enstitüsü faaliyet göstermektedir. Söz konusu kurum, dünya çapındaki farklı ülkelerde bulunan eğitim kurumlarıyla iş birliği içinde bulunarak Türkoloji bölümlerine ve Türkçe öğretimine destek sağlamaktadır.

Bundan başka, “yumuşak güç” (soft power) olarak adlandırılan ilkenin bir unsuru olan teknoloji (Nye, 1990, s. 154) de bir toplumun kültürü ve dilini ülkesinin dışında da tanıtmaya ve yaymaya, o ülkenin uluslararası sahadaki konumunu ileri noktalara getirme konusunda çok etkilidir. Bu bağlamda Türkiye'nin sınırları ile sınırlı kalmayıp yurt dışında da çokça rağbet gören Türk sinema endüstrisinin, Türk dizi sektörünün Türk kültürü ve dilini dünya insanlarına tanıtmaya, sevdirmeye noktasındaki katkısı yadsınmazdır. Bu ve başka etkenler, dünya çapında konuşulan 7 bin 100'ü aşkın dillerin arasında (Ethnologue, 2023) Türkçeyi en çok talep gören ve yabancılarca çokça tercih edilen dillerden biri olmasını sağlamaktadır.

Söz edilen durum Ukrayna insanları için de geçerlidir. Bir yandan Türk dizi sektörünün Ukrayna'da çok revaçta olması; diğer yandan Türkiye ile Ukrayna arasındaki, özellikle de ticaret ve turizm alanlarındaki gündün güne güçlenen iş birliği (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2020 yılının sınır istatistiklerine göre söz konusu yılda Türkiye'ye en çok ziyaretçi gönderen ülkelerin arasında Ukrayna 4. sırada yer almaktadır; bundan başka, Ukrayna'da birçok Türk şirketi, firması faaliyet göstermektedir) çok sayıda Ukraynalının Türk kültürünü merak edip araştırmasına, dilini öğrenmesine neden olmaktadır. Bu talebi karşılamak üzere Ukrayna'nın birçok üniversitesinde Türkoloji bölümleri; eğitim kurumlarının bazında Türk Kültür ve Dil merkezleri; Türkçe dil kursları kurulup faaliyete geçirilmiştir. Kiyiv, Harkiv, Lviv, Odesa, Herson başta olmak üzere farklı Ukrayna şehirlerinde Türk dili eğitimi veren kurumlara başvuranların, Türkoloji bölümlerinin öğrencilerinin sayısı gittikçe artış göstermektedir.

Bununla birlikte Ukrayna ve Türk dillerinin hem yapıları hem de kökenleri bakımından farklı dil gruplarına mensup olduklarından ötürü aralarında farklı düzeylerde (ses bilgisi, söz dizimi, dil bilgisi gibi) çok sayıda ayırım olması söz konusudur. Bundan kaynaklı olarak ana dili Hint-Avrupa dil ailesine giren Slav dillerinden, yapı bakımından ise çekimli olan Ukraynaca olanlar için Ural-Altay dil grubunun Altay ailesine mensup olup yapısı yönünden eklemeli dillerden olan Türkçenin öğrenimi, oldukça zorlu bir süreç olabilmektedir. Makalede Ukraynaca kıyasla farklı, alışılmadık Türkçe konuları; Ukraynaca

konuşucusuna göre zor olabilecek yapılar ve dil bilgisi düzeyindeki farklılıklardan doğan hata ve sorunlar ele alınmaktadır; sıklıkla karşılaşılan yanlışların nedenlerine ve hangi düzeylerde en çok karşılaşıldığına değinilmektedir. Ana dili ile hedef dilin arasındaki başlıca ayrımların, sıklıkla denk gelinen sorun ve yanlışların sebep ve kaynaklarının farkında olmak; bu hata ve sorunların çözüm yollarını saptamak, dil öğrenme sürecinde yaşanabilecek güçlüklerin giderilmesi noktasında yardımcı olacaktır.

Ukrayna’da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

Türkçe, dünyanın en köklü tarihe sahip dillerdendir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de, dilin kendisi kadar eskilere dayanmasa da, oldukça uzun zamandan beri süregelmektedir. Türk ülkesini ziyaret eden yabancıların Türkçe öğrenmeleri amacıyla yazılmış ilk eserlerden bazıları, Kaşgarlı Mahmut’un “Divanü Lügati’t-Türk” ve “Cevahirü’n-Nahv” adlı dil bilgisi kitabıdır (Ağar, 2006, s. 1). Ünlü dil bilimci Agop Dilâçar (1970, s. 197), Avrupa’da Türkoloji’nin daha IV. yüzyılda başladığını ifade etmektedir.

Ukrayna’daki Türkolojiye gelince, önayağı olan, temelini atan ve geriye çok sayıda kıymetli bilimsel çalışma bırakan kişi, soyu Kırım Tatarlarına dayanan Ukraynalı tarihçi, Şarkiyatçı, dil bilimci, bilim insanı, yazar ve mütercim, Ukrayna Ulusal Bilimler Akademisi kurucularından biri Ahatanhel Krımskiy. Krımskiy’in kimi kaynaklara göre 16, kimilerine göre ise 60’a yakın, çoklukla Doğu yabancı dile hâkim olması; 500’ü aşkın bilimsel çalışma ortaya koyması bilinmektedir. Bu çalışmaların çok büyük kısmında Arap ülkeleri, İran, Türkiye ve kültür ile tarihleri, İslam ele alınıp incelenmiştir. En tanınan çalışmalarından bazıları, “Türkiye ve Edebiyatının Tarihi” (1910), “Türkiye Tarihi” (1924), “İslamiyetin Tarihi” (1904), “Çağdaş Arap Edebiyatının Tarihi” adlı çalışmalardır. Bunların yanı sıra Ukraynaca ve tarihinin araştırıldığı da çok sayıda çalışması bulunmaktadır.

Ukrayna’daki Türkolojiye son derece önemli katkılar sağlayan bir başka kişi, Ahatanhel Krımskiy’in talebelerinden, tarihçi, dil bilimci, Doğu bilimci Omelian Pritsak’tır. Krımskiy, öğretmeni olarak gördüğü ve feyz aldığı Pavlo Jitetskiy’e yazdığı mektupların birinde yeni tanıştığı öğrencisini anlatırken şu ifadelerde bulunmuştur: “Bana, soy ismi Pritsak olan bir lisansüstü öğrencisi yönlendirildi. O, Lviv’deki Doğu Bilimleri Fakültesi mezunu. Ona 2 saat boyunca sınav soruları sordum. Eksikleri var, ama çok da iyidir. Latince, Yunanca metinleri de kolaylıkla okuyabiliyor; üç Avrupa dili de çok akıcı konuşabiliyor... Çok genç ve çalışkandır. Nihayet olgun, bilgili, en temel şeylerden başlamak zorunda kalmadığım bir öğrenciyle çalışıyorum” (Vasilük, 2014, s. 69). Pritsak da hayatı boyunca hem Ukrayna, Ukrayna dili, edebiyatı ve tarihi hem de Türkiye, dili, tarihi, Türk halkları üzerine farklı dillerde yazılmış, dünya çapında sayılan ve sonraki Şarkiyatçılar için son derece kıymetli kaynak olacak çok sayıda çalışma ortaya koymuştur. Çalışmalarının arasında “Das Alttürkische” (1963), ‘Philologiae Turcicae Fundamenta’ (1959), “Hmelniçkiy’in Türkiye ile 1648 yılı ittifakı” (1948) ve ayrıca öğretmeni Krımskiy’in öz geçmişi ve çalışmaları üzerine çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.

Bugün Ukrayna’nın farklı üniversitelerinde Türkoloji bölümleri, Türk Dili ve Kültürü merkezleri faaliyette bulunmaktadır. Türkçe eğitiminin verildiği devlet üniversitelerinin arasında Türkoloji bölümü 1995 yılında açılan Kiyiv Ulusal Taras Şevçenko Üniversitesi (KNU), Doğu Bilimleri fakültesi 2005 yılında açılan Kiyiv Ulusal Dil Bilim Üniversitesi (KNLU), V. İ. Vernadskiy Taurida Ulusal Üniversitesi (TNU), Drahomanov Ulusal Pedagoji Üniversitesi (NPU), Lviv İvan Franko Ulusal Üniversitesi (LNU), Harkiv H.S. Skovoroda Ulusal Pedagoji Üniversitesi (HNPU), Odesa Ulusal Meçnikov Üniversitesi yer almaktadır. Türkçe eğitimi Ukrayna’nın bazı okul ya da liselerinde de verilmektedir. Örneğin, Kiyiv Doğu Dilleri Okulu №1. Bunun dışında Türkçenin öğretildiği bazı özel eğitim kurumları da bulunmaktadır; örneğin Harkiv’de bulunan Doğu Bilimleri ve Uluslararası İlişkiler

Enstitüsü. Bundan başka, kimi üniversitelerin bazında faaliyet gösteren Türk Dili ve Kültürü merkezleri de bulunmaktadır. Böyle üniversitelerden birkaçı, yukarıda bahsi geçen bazı üniversiteler dışında, Herson Devlet Üniversitesi ile Poltava Devlet Ziraat Üniversitesi'dir. Bunun yanı sıra, 54 ülkede hizmet sunan Yunus Emre Enstitüsü'nün Türk dili ile tarihini öğrenmek, kültürünü tanımak, sanatını deneyimlemek isteyen Ukraynalılara Türkçe öğretimi noktasında katkısı çok büyüktür.

Ukraynaca ve Türkçe Arasında Dil Bilgisi Düzeyindeki Farklılıklar

Dillerin köken akrabalığı bakımından yapılan tasnife göre Türkçe, Ural-Altay dil grubunun Altay dil ailesine mensup iken yapı akrabalığına göre yapılan sınıflandırmaya göre eklemeli dildir. Ukraynaca, Türkçenin aksine, Hint-Avrupa dil ailesinin Slav dilleri grubuna mensup olup çekimli dillerdendir. Söz konusu iki dilin iki bakımdan da birbirinden farklı olmasından kaynaklı olarak aralarında birtakım dil bilgisel ve söz dizimsel farklılıklar bulunmaktadır. Ural-Altay dillerinin Hint-Avrupa dillerinden ayıran özelliklerine değinilecek olursa Zeynep Korkmaz'ın "Türkiye Türkçesi Grameri" (2009, s. LXXI) ve Ali Akar'ın "Türk Dil Tarihi" (2012, s. 23) adlı eserlerinde yer verdikleri şu maddeler belirtilebilir:

1. *Ural-Altay dil ailesinin içinde yer alan dillerin hepsi de eklemeli dillerdir* (Ural-Altay dillerinin aksine Hint-Avrupa dilleri çekimlidir);
2. *Türetme ve çekimde hep son ekler kullanılır. Bu dillerde ön ek sistemi yoktur* (Ukraynacada son eklerin yanı sıra ön ekler de bulunmaktadır. Örneğin, іхати [yihati] — (araçla) gitmek; заіхати [zayihati] — (araçla) bir şeyin/ yerin içine girmek; uğramak; проіхати [proyihati] — (araçla) fazla ileri gitmek; bir şeyi/ yeri geçmek; недоіхати [nedoyihati] — (araçla) henüz bir yere ulaşmamak/ varmamak; під'іхати [pidyihati] — (araçla) yanaşmak; від'іхати [vidyihati] — (araçla) uzaklaşmak; роз'іхати [rozyihati] — (araçla) bir şeyin üstünden geçerek ezmek; поіхати [poyihati] — (araçla) belli bir yere gitmek; приіхати [priyihati] — (araçla) gelmek vs.);
3. *Altay dillerinde cinsiyet de yoktur. Bu nedenle kelimeler şekil değişikliğine uğramaz* (Ukraynacada cinsiyet olduğu için kelimeler şekil değişikliğine uğrar. Örneğin, гарна [harna] — güzel (dişil), гарний [harniy] — güzel (eril), гарно [harno] — güzel (nötr));
4. *Sayı sıfatlarından sonra gelen adlar genellikle teklik biçimindedir* (Hint-Avrupa dillerine mensup olarak Ukraynacada sayı sıfatlarından sonra gelen adlar her zaman çokluk biçimindedir);
5. *Altay dilleri eklemeli dil yapısında olduğundan kelime kök ve gövdeleri sabittir. Türetme yeni eklerle yapılır. Zengin bir ek sistemi vardır* (Çekimli dillerden olan Ukraynacada, eklemeli dillerde de olduğu gibi ekler bulunmakta, ancak Ural-Altay dillerinin aksine Hint-Avrupa dillerinde ekin getirildiği ya da çekimlenen kökler değişime uğrayabilmekte);
6. *Cümle yapısı bakımından özne fiilden önce gelir ve genellikle baştadır. Fiil cümlelerin sonundadır. Ad ve sıfat tamlamalarında, belirten belirtilenden önce gelir. Bu da demektir ki, tamlamanın ikinci derecedeki ögesi esas ögenin önündedir. Cümle kuruluşunda yer alan sıfat-fiil ve zarf-fiiller koşut birer kullanılışla sıfat ya da zarf görevindedir* (Ukraynaca cümle düzeninde özne genellikle tümcenin birinci unsurudur, ancak fiil, tümcenin sonunda değil, hemen öznenin sonra, yani ikinci sırada yer alır; ad tamlamalarında esas öge tamlamanın başındadır. Türkçede sıfat ya da zarf görevinde olan sıfat-fiiller (ulaçlar) ya da zarf-fiiller (ortaçlar), Ukraynacada bağlaçlarla kurulmakta ve cümlede birleşik cümlelerin yan cümlesi görevindedir);

7. *Ses bilgisi açısından, Altay dillerini ortaklaştıran başka bir özellik de ünlü uyumunun varlığıdır* (Altay dilleri için ortak olan bu özellik Hint-Avrupa dillerinde, dolayısıyla Ukraynacada da yoktur);
8. *Yardımcı fiil olarak "sahip olmak" (Alm. haben) anlamına gelen fiil değil, "olmak" (Alm. sein) anlamına gelen fiil kullanılır* (Cermen dillerinden olan İngilizce ya da Almandaca olduğu gibi Ukraynacada da "sahip olmak" anlamına gelen yardımcı fiil kullanılır: мати [matı]);
9. *Bağlaç yerine fiil şekilleri kullanılır* (Fiil şekilleri ile kurulan Türkçe tümceler Ukraynaca karşılıkları bağlaçlar vasıtasıyla kurulur).

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada başvurulan model, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi konularındaki bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma ile yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Robert Weber, "Basic Content Analysis" çalışmasında içerik analizi yönteminin şöyle bir tanımına yer vermiştir: "İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır" (Koçak, Arun, 2006, s. 22).

Verilerin Toplanması

Çalışmada yer alan verilerin toplanması, veri toplama yöntemlerinden olan yapılandırılmış görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme, Ukrayna'nın Türkoloji bölümleri bulunan çeşitli üniversitelerinde görev yapan 9 Türkçe öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme, Ukraynalı öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecinde Ukraynaca-Türkçe dil farklılıklarından kaynaklanan sorunları üzerine 15 sorudan ibarettir.

Bulgular

Çalışmada elde edilen veriler aşağıda tablolar hâlinde dikkatlere sunulmuştur:

Tablo 1. Dil Bilgisinde Yaşanan Zorluklara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
1.	A1-A2 seviyesindeki öğrenciler, dil bilgisi konularından en çok hangilerinde zorluk çekmektedirler?	Ad tamlamaları	K1, K3, K5, K6, K8, K9	6
		Durum eklerinin yanlış kullanımı, birbiriyle ya da Ukraynacadakileriyle karıştırılması	K7, K8, K9	3
		İsim-fiillerin kullanımı; isim-fiilden sonra durum eklerinin kullanımı	K1, K6, K8	3
		Belirtme durumu	K1, K2	2
		Cümlede doğru sözcük sırasının izlenmesi	K5, K8	2
		İyelik ve şahıs eklerinin birbiriyle karıştırılması	K5	1
		Şimdiki zamanın kurulması (ünlü daralması ve ünsüz yumuşaması neticesinde fiil kökündeki değişimler)	K4	1
		Duyulan ve görülen geçmiş zamanların arasındaki kullanım farkı	K1	1
		Şimdiki ve geniş zamanların arasındaki kullanım farkı	K3	1
		Geniş zamanın kurulması ve kullanımı	K5	1

Tablo 2. Dil Bilgisi Öğretiminde En Çok Zorlanılan Konulara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
2.	B1-B2 seviyelerindeki öğrenciler, dil bilgisi konularından en çok hangilerinde zorluk çekmektedirler?	Sıfat-fiil ve zarf-fiillerin kullanımı	K1, K2, K4, K6, K7, K8, K9	7
		Edilgen ve dönüşlü çatıların kullanımı, birbiriyle karıştırılması	K5, K6, K9	3
		Ettirgen çatı	K6, K8	2
		Fiil çatıları	K2, K5	2
		Dilek-şart kipi	K4	1
		Birleşik zamanlar	K3	1
		Gereklilik ve zorunluluk kipliği	K6	1
		Cümlede doğru sözcük sırasının izlenmesi	K5	1
		Kendi dönüşlülük zamirinin kullanımı, çekimlenmesi	K5	1

Tablo 3. Dil Bilgisi Öğretiminde En Çok Zorlanılan Konulara İlişkin C1 Seviyesi Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
3.	C1 seviyesindeki öğrenciler, dil bilgisi konularından en çok hangilerinde zorluk çekmektedirler?	Zor metin ve kalıpların çevrilmesi	K1, K9	2
		Birleşik zamanlar	K5, K6	2
		Katmerli birleşik zamanlar	K1, K3	2
		Deyim ve atasözleri ezberleme, anlama ve kullanma	K2	1
		Zamanlar + olmak kalıbının kullanımı	K6	1
		Bir kelime köküne birkaç ek getirildiği durumlar	K8	1
		Fiil çatıları	K7	1
		İsim-fiil, sıfat-fiil ve zarf fiillerin kullanımı	K4	1

Tablo 4. Basit Zamanların Öğrenimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
4.	Öğrencileriniz, basit zamanları anlama, ayırt etme ve kullanma noktasında zorluk çekmekte mi? Basit zamanlardan hangisini genellikle daha zor bulurlar ve ne gibi hatalar yaparlar?	Duyulan ve görülen geçmiş zamanları ayırt etme ve kullanma	K1, K2, K3, K6, K8, K9	6
		Geniş ve gelecek/ şimdiki zamanları ayırt etme ve kullanma	K1, K8, K9	3
		Geniş zamanın kurulması, istisnai fiillerin ezberlenmesi	K6, K8	2
		Şimdiki zamanın kurulması (ünlü daralması ve ünsüz yumuşaması neticesinde fiil kökündeki değişimler)	K4	1
		Zaman kaymaları	K2	1

Tablo 5. Birleşik Zamanların Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
5.	Öğrencileriniz, birleşik zamanları anlama, ayırt etme ve kullanma noktasında zorluk çekmekte mi? Basit	Rivayet ve hikâye birleşik zamanların kullanımı ve karıştırılması	K1, K2, K3, K4, K7	5
		Şimdiki zamanın hikâyesi ile geniş zamanın hikâyesinin birbiriyle karıştırılması	K6	1
		Şart birleşik zamanlar	K1, K4	2

zamanlardan hangisini genellikle daha zor bulurlar ve ne gibi hatalar yaparlar?	Eklerin doğru sırayla ve ses uyumlarına uygun olarak getirilmesi	K5, K9	2
	Birleşik zamanlarda sorun yaşamazlar	K8	1

Tablo 6. Yapım Ekinin İşlevlerinin Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
6.	Öğrencileriniz, yapım eklerinin işlevlerini anlama ve kullanma konusunda sorun yaşamaktalar mı?	Hiç sorun yaşamazlar	K1, K2, K3, K5, K7, K8, K9	7
		-// ekinin kullanımında bazı zorluklar yaşanabiliyor	K4, K6	2

Tablo 7. Hâl Eklerinin Öğretime İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
7.	Öğrenciler, Türkçedeki, özellikle Ukraynacadakilerden farklı olan isim durum eklerini ezberleme ve kullanma noktasında sorun yaşamaktalar mı? Ukraynaca göre farklı olan hâl eklerini karıştırdıkları oluyor mu?	Ukraynaca göre farklı durum eklerinin karıştırılması	K4, K5, K8, K9	4
		İlgi durumu	K1, K3	2
		Belirtme durumu	K1	1
		Ayrılma durumu	K6	1
		Belirtme ve yönelme durumlarının karıştırılması	K2, K7	2
		Yönelme ve bulunma durumlarının karıştırılması	K6	1

Tablo 8. İsim Tamlamalarının Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
8.	Öğrenciler, isim tamlamalarını anlama ve kullanma konusunda başarılılar mıdır?	Zincirleme ad tamlaması	K2, K4, K5, K7, K9	5
		Belirtisiz ad tamlaması	K1, K4, K5, K8	4
		Belirtili ad tamlaması	K3, K7	2
	Öğrencilerinizin çoğunlukla en zor buldukları isim tamlaması türü hangisidir?	Ad tamlamalarından sonra durum ya da iyelik eklerinin geldiği durumlar	K6	1

Tablo 9. Söz Dizimi Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
9.	Öğrencileriniz, Türkçe ve Ukraynaca farklı söz diziminden kaynaklanan sorunları yaşamaktalar mı? Türkçe kurdukları tümceler, Türkçe söz dizimi kurallarına uygun mudur? Öğrencilerinizin Türkçe söz dizimi ile ilgili en sık yaptıkları hatalar nelerdir?	Cümlede sözcüklerin yanlış sırayla dizilmesi, cümlelerin daha çok Ukraynaca söz dizimine uygun düzende kurulması	K4, K5, K6, K7, K8, K9	6
		Ukraynacadaki bağlaçların kullanıldığı yerde Türkçede isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiilin kullanılması	K1, K6	2
		Pek zorluk yaşamıyorlar	K2, K3	2

Tablo 10. Telaffuz Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
10.	Öğrencileriniz, farklı alfabe ve seslerden kaynaklanan sesleri çıkaramama ya da yanlış telaffuz etme, sözcükleri telaffuz edememe gibi problemlerle karşılaşmaktalar mı?	[ğ]'nin yanlış telaffuz edilmesi [â]'nın yanlış telaffuz edilmesi [i] ve [i]'nin birbirine çok yakın telaffuz edilmesi [e]'nin [ye] şeklinde telaffuz edilmesi [l] ve [k]'nin yanlış telaffuz edilmesi [c] ve [ç]'nin birbirine çok yakın telaffuz edilmesi [ö] ve [ü]'nün doğru telaffuz edilmemesi [r]'nin fazla baskın telaffuz edilmesi [ü]'nün [yü] şeklinde telaffuz edilmesi Pek sorun yaşamıyorlar	K2, K3, K4, K6 K6, K7, K9 K2, K8 K5, K6 K4, K6 K3 K2 K6 K2 K1, K9	4 3 2 2 2 1 1 1 1 2

Tablo11. Dil Bilgisi Öğretiminde En Çok Zorlanılan Konulara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
11.	Öğrencileriniz, Türkçe sözcük vurgularında hata yapmaktalar mı? Yapıyorlarsa, ne gibi hatalar yaparlar?	Alıntı kelimelerin yanlış vurgulanması Vurgulu eklerin vurgulanmaması; vurgusuz eklerin vurgulanması Pek hata yapmıyorlar	K1, K2, K5, K6, K7, K9 K4, K5, K6, K9 K1, K3, K8	6 4 3

Tablo 12. Dört Temel Dil Becerilerinin Öğretimine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
12.	Dil farklılıklarından kaynaklanan dil bilgisi, ses bilgisi ve söz dizimi düzeylerindeki sorunlar, öğrencilerin dört temel dil becerisinden (konuşma, yazma, okuma, dinleme) hangilerinde en çok zorluk çekmelerine neden olmaktadır?	Dinleme Konuşma Yazma Okuma	K2, K4, K5, K6, K7, K9 K2, K4, K8 K3, K6, K7 —	6 3 3 —

Tablo 13. Sıkça Karşılaşılan Hatalara İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
13.	Yukarıda yer almayan fakat öğrencilerinizce sıkça yapıldığını gözlemlediğiniz hatalar ya da karşılaşılan sorunlar nelerdir?	Yeni kelimeleri (özellikle de alıntı kelimeler ve fiiller) ezberleme Deyim ve atasözleri anlama, kullanma, ezberleme Ukraynacadan Türkçeye bire bir çeviriden kaynaklı hatalar	K2, K4, K6 K2 K4, K6	3 1 2

Tablo 14. Zorlukları Aşmak İçin Kullanılan Yöntemlere İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap
14.	Öğrencilerin karşılaştıkları zorlukları gidermek amacıyla hangi yöntemleri, etkinlikleri tercih edersiniz? En etkili	Öğrencilerin derslerde bol Türkçe konuşmaları ve dinlemelerinin; ana dilinden ziyade hedef dili kullanmalarının sağlanması Yeni işlenen dil bilgisi konusunun defalarca tekrarlandığı alıştırmaların bol yapılması	K1, K2, K6, K7, K8, K9 K1, K4, K8, K9	6 4

yöntemler, etkinlikler; yabancı dil öğreniminde en önemli ilkeler sizce nelerdir?	İşlenen her bir konunun üzerinde çokça durulması, anlaşılmayan noktalar olana dek bir sonraki konuya geçilmemesi	K4, K5, K8, K9	4
	Öğrencilerin dil seviyelerine uygun zorluk derecesindeki etkinliklerin yapılması; işlenen konuların zorluk seviyelerinin kolaydan zora doğru ilerlemesi	K3, K7	2
	Bol okuma etkinliği yapılarak söz dağarcığının geliştirilmesi	K4, K7	2
	Öğrenme sürecinde farklı materyallere, kaynaklara başvurulması	K5, K9	2
	Dört temel dil becerisine eşit oranda çalışılması	K2	1
	Öğrenilenlerin gerçek hayatta uygulanması; konuşma kulüplerinin kurulması yahut öğrencilerin öğrendiklerini gerçek hayatta uygulayabilecekleri ortamın oluşturulması	K2	1
	Öğrencilere öğretilen dilin kullanışlı ve gerçek hayatta uygulanabilir olması	K2	1
	Dilin yanı sıra öğrencilerin kültür farkındalığının da artırılması	K2	1
	Öğrenilen her bir konu ya da kalıbın bolca örneklendirilmesi	K4	1
	Özgün ders materyali ve kaynakların kullanılması	K9	1

15. Dil Farklılığına İlişkin Katılımcı Görüşleri

Soru No.	Soru	Katılımcıların Cevapları	Cevabı Veren Katılımcılar	Toplam Cevap Sayısı
15.	Ukraynalı öğrencilerinin Türkçe öğrenme sürecinde Ukraynaca ve Türkçenin farklı dil yapılarından dolayı ortaya çıkan zorluk ve sorunlara karşı çözüm önerileriniz nelerdir?	Öğrencilerin bol pratik, özellikle de konuşma pratiği yapmaları	K2, K5, K7, K8	4
		Düzenli ve istikrarlı çalışma	K3, K4, K9	3
		Öğrencilerin dil öğrenme konusunda motive ve istekli olmaları	K1, K3, K8	3
		Öğrencilerin ders dışında da tek başlarına bolca çalışmaları	K3, K4	2
		Öğrencilerin dil öğreniminde birden fazla strateji kullanmaları	K2	1
		Öğrencilerin hedef dil ile ana dillerini karşılaştırmaları; aralarındaki farklılıkların farkında olmaları	K3	1
		“Interference” olarak adlandırılan bireyin kendi dilinde bildiklerini hedef dile aktarması olayından kaçınmaları	K6	1
		Öğrencilerin kendilerini izlemeleri, kendilerine göre uygun ve daha etkili çalışma stratejilerini belirleyip uygulamaları	K8	1

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ukrayna’da bulunan Kiyiv Ulusal Taras Şevçenko Üniversitesi (KNU), Kiyiv Ulusal Dil Bilim Üniversitesi (KNLU), Lviv İvan Franko Ulusal Üniversitesi (LNU) ve Harkiv H.S. Skovoroda Ulusal Pedagoji Üniversitesi’nde (HNPU) görev yapan 9 Türkçe öğretmeniyle gerçekleştirilen görüşmelerin neticesinde elde edilen verilere göre Ukrayna öğrencileri, Türkçe öğrenme sürecinin farklı aşamalarında dilin farklı seviye (A1’den C1’e kadar) ve düzeylerinde (dil bilgisi, söz dizimi, ses bilgisi) Türkçe-Ukraynaca dil farklılıklarından kaynaklı olarak çeşitli sorun ve zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

Görüşmelere katılan öğretmenlerin paylaştığı görüş ve deneyimlerine göre Ukraynalı öğrenciler A1 ve A2 seviyelerinde en çok ad tamlamalarının kurulması ve kullanımı noktasında zorluk

yaşamaktadırlar. Bunun başlıca nedeni, Türkçede birkaç isim tamlaması türünün bulunmasıdır. Ukrayna dilinde olmayan bu söz birleşimlerinin önce türünü belirleyip sonra öğelerini doğru sırayla yerleştirip doğru ekleri getirmek, kimi zaman kafa karışıklığına yol açabilmekte. Görüşmenin sekizinci sorusunda verilen yanıtlara göre Ukraynalı öğrenciler en çok zincirleme (5 cevap) ile belirtisiz ad tamlamalarında (4 cevap); en az ise belirtili ad tamlamasında (2 cevap) güçlük çekerler. İsim tamlamalarına hâl yahut da iyelik eklerinin getirildiği durumlar da kafa karıştırıcı olabilmektedir. Bunun dışında Ukraynalı öğrencilerin çoklukla zor buldukları bir başka konu, durum ekleridir. Görüşmenin yedinci sorusunun cevaplarına göre Ukrayna öğrencileri için belirtme hâli en zor isim hâlidir. Bunun nedeni ise Ukraynacanın aksine Türkçede belirtme durumunun ekli ve eksiz olmak üzere ikiye ayrılmasıdır. Kimi zaman nesnenin yanına belirtme ekinin getirilmesi gerekip gerekmediği tereddütlere yol açabiliyor. Bundan başka, belirtme ile yönelme; yönelme ile bulunma durumları da öğrencilerce sıklıkla karıştırılmakta, birbirinin yerine kullanılmaktadır. A1-A2 düzeylerinde ele alınan basit zamanlardan kurulması bakımından şimdiki (bu zamanda ünlü daralması ve ünsüz yumuşamasının meydana geldiğinden) ve geniş zaman (genel kurallara uymayan fiillerin bulunmasından); kullanımı bakımından ise Ukraynacada olmayan duyulan geçmiş ve yine geniş zaman, çokça zorlanılan zamanlardır. Ukrayna öğrencilerinin ana dillerinde bu iki zamanın olmadığından ötürü duyulan geçmiş zaman görülen geçmiş zaman ile; geniş zaman ise gelecek ya da şimdiki zamanlarla çokça karıştırılır. Bunlardan ayrı olarak, Ukraynacanınkinden pek farklı olan Türkçe söz dizimi noktasında da sıklıkla hatalar yapılır. Cümledeki sözcük sırası bu iki dilde aynı olmadığından dolayı ona alışmak bolca pratik ve zaman gerektirir. Türkçede isim-fiillerle kurulan kalıpların Ukraynaca karşılıklarının bağlaçlarla kurulması, özgün Türkçe kitaplarında çoğunlukla A2 düzeyinde ele alınan adlaştırmanın da öğrenciler tarafından oldukça zor anlaşılmasının nedenidir.

B1-B2 seviyesindeki öğrenciler için en zor dil bilgisi konuları, şüphesiz ki, ulaç ve ortaçlardır. Bu cevabı 9 katılımcının 7'si vermiştir. Görüşmeye katılan neredeyse tüm Türkçe öğretmenlerinin ortak görüşlerine göre Ukraynalı öğrencilerin neredeyse hepsinin sıfat-fiil ve zarf-fiil noktalarında güçlük çekmelerinin sebebi yine bu kalıpların Ukraynaca karşılıklarının bağlaçlar vasıtasıyla kurulmasıdır. Türkçe tümcelerde yardımcı öğeler olarak kabul edilen bu kalıpların Ukraynaca karşılıkları, birleşik cümlelerin yan cümleleridir. Bazı katılımcıların görüşlerine göre bu sorun kimi durumlarda C1 seviyesine dek sürelebilmektedir. Birçok katılımcının işaret ettiği bir başka zorlu konu, fiil çatıları konusudur. Çatıların en çok zorlanılanları, edilgen, dönüşlü ve ettirgen çatılardır. Söz edilen ilk iki çatının öğrencilerce birbiri ile çok karıştırıldığı dile getirilmiştir. Ettirgen çatı noktasındaki zorlanmalarının nedeni ise Ukrayna dilinde bu çatının duruma, bağlama ve fiile göre farklı şekillerde karşılanıyor olmasıdır. Bazen Türkçe cümledeki ettirgen fiil, Ukraynacaya basit etken fiil yardımıyla aktarılır. Birleşik zamanlar da genellikle bu düzeylerde öğrenilmektedir. Beşinci sorunun yanıtlarına göre bu noktada rivayet ve hikâye birleşik zamanların birbiriyle karıştırılması, en büyük problemdir. Bu cevabı katılımcıların 5'i vermiştir. Onun dışında şart birleşik zamanlar da öğrencilerin genellikle zor bulduğu konulardandır. Gereklilik ve zorunluluk kipliği ile dönüşlülük zamiri olan *kendi*'nin kullanımı da bu soruya verilen cevapların arasında yer alan konulardır.

C1 seviyesine ilişkin neredeyse tüm katılımcıların yaptığı yorumlardan, Ukrayna üniversitelerinde izlenen müfredata göre bu düzeyde yeni dil bilgisi konularının öğretilmediği anlaşılmaktadır. Söz konusu düzeydeki öğrenciler daha çok çeviri pratiği yaparlar. Dil bilgisi düzeyinde ise önceki seviyelerde işlenmiş, fakat bu sefer daha zor metinler ve örnekler içinde ele alınan konulara çalışılır, tekrar edilir. C1'deki zorluklar daha çok zor metin ve ses kayıtları çevrilmesinde yaşanır. Dil bilgisel düzeyde zorlanma, katmerli birleşik zamanlar ile deyim ve atasözleri ezberleme ve kullanma noktalarında kimi zaman söz konusu olabilmekte.

Söz dizimsel düzeyde çokça denk gelinen sorun, çoğu öğrencilerin sözcük sıralamasında hatalar yapmalarındır. Bu cevabı 6 katılımcı vermiştir. Hint-Avrupa dillerinde Altay dillerine kıyasla sözcük sıralamasının çok farklı olması bu tür hatalara yol açmakta dolayısı ile öğrencilerin kendileri için farklı sözcük dizimine alışmaları, zaman ve çokça pratik isteyen bir süreçtir.

Telaffuz noktasında da bazı sorunların yaşandığı tespit edilmiştir. Katılımcılara göre [ğ], [â], [ö] ve [ü], [l] ve [k], daha az [ı] ve [i], [ç] ve [ç] gibi sesleri çıkarmada yanlışlar olabiliyor. Bu yanlışların nedeni bir yandan seslerin bazılarının telaffuzunun, kelimedeki pozisyonuna göre değişebiliyor olması; diğer yandan da bazılarının öğrencilerin ana dilinde olmamasıdır. Vurgulama noktasındaki yanlışlar çoğunlukla ya vurgunun alışıldığı gibi kelimenin son hecesinde değil, ilk hecesinde olduğu alıntı kelimeler, ya da vurgulu-vurgusuz eklerin geldiği sözcüklerde meydana gelmektedir.

Sorularda bahsedilmeyen fakat katılan öğretmenlerin öğrencilerinde gözlemledikleri sorunların arasında yeni kelimeleri (başlangıç düzeyinde özellikle fiilleri) ezberleme; deyim ve atasözleri anlama, ezberleme ve kullanma yer almaktadır. Bunun haricinde birkaç öğretmen öğrencilerinin kendi dillerinden hedef dile bire bir çeviri yapmalarından kaynaklı hatalardan bahsetmiştir.

Neredeyse tüm katılımcıların ortak görüşlerine göre hata ve zorlukların neredeyse olmadığı konu, yapım ekleridir. Bu görüşü 7 katılımcı paylaşmış bulundu.

Çoğu katılımcı, öğrencilerinin en çok dinleme dil becerisinde zorlandığını ifade etmiştir. Konuşma ile yazma, daha az zorlanılan dil becerileri iken, okumada hiç sorun yaşanmamaktadır.

Görüşmeye katılan öğretmenler, Türkçe öğrenen Ukraynalı öğrencilere öncelikle dil öğrenmede motive ve istekli olmayı, kendilerine hedefler belirlemeyi önermektedirler. Motivasyonu ve hedefi olan öğrenciler sürece daha iyi odaklanır, daha düzenli ve istikrarlı çalışır. Derslerde işlenenlerle sınırlı kalmayıp dersler dışında da çalışmak; bol konuşma, dinleme pratiği yapmak; uzun ancak istikrarsız çalışmalardan ziyade kısa, fakat düzenli çalışmaları tercih etmek; ana dili ile hedef dilin arasındaki farklılıkları belirleyip öğrenme sürecini onları göz önünde bulundurarak sürdürmek; hedef dili, ana dilinin kural ve özelliklerini hedef dile aktarmadan, hedef diline mahsus özelliklere dikkat ederek öğrenmek; öğrencilerin kendileri için etkili, kendilerine göre uygun, fakat aynı zamanda çeşitli stratejiler uygulamaları, yabancı dil öğrenimini daha verimli ve kolay yapacağına inanılan tavsiyelerdir.

Kaynaklar

- Ağar, M. E. (2006). Türkçe öğretiminin tarihçesi. *Journal of Human Sciences*, 8, 1-10.
- Akar, A. (2012). *Türk dili tarihi*. 5. Baskı. Ötüken.
- Demirel, Ö. (2021). *Yabancı dil öğretimi*. 13. Baskı. Pegem.
- Dilâçar, A. (1970). 1612'de Avrupa'da yayımlanan ilk Türkçe gramerinin özellikleri. *Türk Dil Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 18, 197-210.
- Ediskun, H. (1999). *Türk dilbilgisi. sesbilgisi – biçimbilgisi – cümlebilgisi*. Remzi.
- Ergin, M. (2009). *Türk dil bilgisi*. Bayrak.
- Kaplan, M. (1983). *Kültür ve dil*. Dergah.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.
- Korkmaz Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.

- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi grameri: (şekil bilgisi)*. Türk Dil Kurumu.
- Küzeci, D. (2015). Yabancı dil seçimi ve yabancı dil politikaları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 13-26.
- Nye, Joseph S., Jr. (1990). *Soft Power*. Washington DC: Washingtonpost. Newsweek Interactive, LLC.
- Vasilük, O.D. (2014). *Ahatanhel Krimskiy yak uçen ta vçitel*. Shidny Svit, 4, 65-70.
- <https://www.yee.org.tr/tr/kurumsal/yunus-emre-enstitusu>
- http://www.dilbilimi.net/tomer_ve_dil_merkezleri.html
- <http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda/>
- <https://www.ethnologue.com/language/tur/>
- https://uk.wikipedia.org/wiki/Кримський_Агатангел_Юхимович
- https://uk.wikipedia.org/wiki/Омелян_Прицак

Extended Abstract

We live in a constantly changing world, which requires some skills from people for them to lead a comfortable life and be compatible with others. This is especially relevant for those who are eager to extend their world and achieve better results in different fields of their lives by joining other communities for various reasons, such as working or receiving education abroad, traveling and exploring different lands, nations, cultures, and so on. Undoubtedly, English has always been an international language, understood and spoken almost everywhere around the world, but the list of the most spoken languages is extending as time passes. Currently Turkish is also a frequently chosen and learned language due to Türkiye's strong economy, successful politics, remarkable geographic position, which makes it a prosperous touristic country, and a string of other reasons. Türkiye is also pretty easy to enter and settle in, which makes even more people consider this country not only for visiting but for living, working, or long-termed stays.

As the demand for learning Turkish increases, the need to found departments of Turcology at universities abroad, where the Turkish language, culture, and history are investigated, and to launch some Turkish language courses, associations, or centers is increasing as well.

One of the countries where the demand for learning Turkish has rapidly risen over the last decades is Ukraine. The reason for that, first of all, is these two countries are continuously developing partnerships. The tourism sector and different kinds of trades are pretty developed, which is the reason many Turkish business owners and companies extend their businesses by moving them to Ukraine. It is also worth mentioning that according to the data provided by the Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Türkiye, Ukraine is among the top five countries that send the most tourists to Türkiye in the year 2020. This is relevant for both sides, as many Turkish people visit Ukraine annually.

In addition, the Turkish cinema industry is gaining enormous popularity in Ukraine, which also introduces Turkish culture to Ukrainian people, making them willing to learn the language.

Moreover, it is worth mentioning that in various universities in different cities of Ukraine, Turcology departments have been established to meet the needs of those who want to study the Turkish language and literature as their major. Some universities where there are Turcology departments are Kyiv National Linguistic University, Taras Shevchenko the National University of Kyiv, National

Pedagogical Drahomanov University, V.I. Vernadsky Taurida National University, Ivan Franko the National University of Lviv, and H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. In these universities, lots of qualified and highly skilled instructors work, using both authentic and printed materials. The instructors of Turkish always try to improve their skills by attending additional courses, reading original literature, and taking part in programs allowing them to interact and have experience with their Turkish colleagues. In addition, every university that has a Turcology department always tries to hire native Turkish speakers and instructors from Türkiye so that Turcology students can benefit from this precious experience. There are also several academic research and scientific works conducted by instructors of Turcology, which makes it develop faster in Ukraine. Moreover, Turkish Language and Culture centers and Turkish language courses are also active in most of Ukraine's biggest cities. Yunus Emre Institute, in the very center of Kyiv, allows all willing to learn Turkish and get to know the country's culture, history, and arts.

Despite its popularity among Ukrainians, Turkish cannot be considered an easy language to learn for one whose mother tongue is Ukrainian. The reason for that is that Turkish belongs to a language family that differs from Ukrainian, both in terms of genetics and morphology. So, in terms of genetics, Turkish belongs to the Altay branch of the Ural-Altai linguistic family and according to the classification, based on the morphological characteristics, it is an agglutinative language while Ukrainian is traditionally accepted as an East Slavic language of the Indo-European language family and is an inflected language. This makes these two languages quite different compared to each other on several levels and consequently considerably difficult to learn for both sides.

In this article, the most common problems and difficulties Ukrainian students have and the mistakes they frequently make while mastering Turkish as a foreign language, along with the reasons for those mistakes, and the levels on which they are mainly seen are analyzed with the content analysis method.

The data are collected through interviews with 9 Turkish instructors working at different universities in Ukraine. The interview consists of 15 questions on the most common mistakes and problems in learning Turkish that Ukrainian students face.

According to the data, the most common problems at the beginner's level are mainly related to the use of cases. Many verbs require different cases in these two languages. For instance, numerous verbs that require an ablative case in Turkish may require a genitive case in Ukrainian. Many similar verbs make it more difficult to use the different cases appropriately. One more difficulty which most student encounter at the beginner level and may also sometimes have at a more advanced level is the right sentence structure and word order, which are also quite different in these two languages.

Discussing the intermediate level, the use of verbal adjectives along with verbal adverbs is where most Ukrainian students make lots of mistakes. The reason for that lies in some special characteristics of Ural-Altai and Indo-European languages. Verbal adjectives and verbal adverbial constructions are taught to Ukrainians (as well as English) by using conjunctions. Ukrainians, who are used to that language system, most expect to see the same conjunctions in the language they learn, while those same structures in Turkish are not constructed with conjunctions but with affixes. Besides, verb voices are also a pretty difficult grammar topic to understand. At this point, it is passive and reflexive voices, where difficulties mainly arise. That is because the affixes used to form these voices are almost the same. Sometimes a passive verb and a reflexive verb are completely the same, and context is needed to tell which one is being addressed. At this level, compound tenses are also quite difficult for Ukrainians

to use because there are no compound tenses in Ukrainian. Reported and narrative compound tenses are very often misused.

According to the answers, almost no new grammar is taught at an advanced level. At this point, students mainly have a practice of translating advanced texts and recordings. Among the most common difficulties at this level are translating sophisticated texts full of terms and difficult phrases and forms, memorizing, and using idioms and proverbs, and using multiple compound tenses.

Answers also indicate that Ukrainian students also often have difficulties pronouncing some sounds in Turkish. Some of them are [ğ], [â], [ö] and [ü], [l] and [k], more rarely [i] and [ı], [ç] and [c] sounds. Some of them are not common for Ukrainians (like [ğ] and [â] sounds) while some others may differ depending on their position in a word. As for the stress of Turkish words, most of the interviewees state that there are no permanent problems with stress for Ukrainian students. However, 6 out of 9 interviewees state that there may sometimes be problems in stressing some loanwords, where the stress is not on the last syllable, which is very common for Turkish words. According to four interviewees, sometimes students may stress unstressed syllables and not stress the syllables that should be stressed.

As to the question to which 7 out of 9 interviewees answered Ukrainian students have no trouble understanding or using derivational affixes.

Among the problems not mentioned in any question above is using the literal translation method, which is inapplicable and irrelevant for these two languages, as they are different.

Interviewed Turkish language teachers also gave some pieces of advice on how to overcome the difficulties resulting from the linguistic differences between the two languages during the process of learning Turkish. Some are:

Learners should be motivated to learn a language because motivated learners study harder, are more persistent, and therefore achieve better results in a shorter period.

They should practice the target language continuously, especially for speaking.

They should study more besides classes and be consistent at that because it has been proved that consistent practice, even if it is short, is much more efficient than long but occasional studying.

They should determine their strategies for learning.

They should compare their first language to the target language to be aware of the linguistic differences between them, as this will indicate specific gaps, where mistakes are likely to occur.

They should not transfer the knowledge and characteristics of their mother tongue to the target language, as characteristics and rules that are valid and applicable to one language may not be valid for the other one, especially if they are of different etymology and structure.